

Notat om forældreansvar

Notatet er udarbejdet i forbindelse med indførelsen af forældreansvarsloven i januar 2007. Senere lovændringer er indarbejdet i under de forskellige emner, og seneste opdatering er foretaget i november 2022.

Læs baggrund og svar på hyppigt stillede spørgsmål, FAQ, vedr. nedenstående emner:

Fælles forældremyndighed.....	1
Digital post til forældrene fra offentlige myndigheder	1
”Tvunget” samarbejde/fælles beslutninger.....	2
Konflikter i samarbejdet	6
Bonusforældre	7
Orienteringsretten	9

Fælles forældremyndighed

Baggrund	FAQ
<p>Det overordnede formål med indførelse af forældreansvarsloven i januar 2007 var ”barnets bedste”, og udgangspunktet blev herefter, at alle forældre skulle have fælles forældremyndighed – medmindre der var tungtvejende grunde til, at de ikke skulle.</p> <p>Et middel fra lovgivers side til at nå målet om at sikre barnets bedste var at fremme barnets ret til og krav på at have to forældre i sit liv, eftersom et barn må antages at have brug for nær kontakt til og omsorg fra begge forældre. Formålet var således, at begge forældre fremover skulle have en aktiv rolle i barnets hverdagsliv, og at begge forældre skulle have lige rettigheder.</p>	<p>Hvordan kan en daginstitution eller skole vide, om et forældrepar har fælles forældremyndighed, hvis denne bliver kontaktet af en af forældrene?</p> <p>Skolerne kan finde svaret i TEA, og daginstitutioner kan få oplysningen herom af Dagtilbud.</p> <p>I CPR er der som det klare udgangspunkt oplysninger om forældremyndighed på børn. Her bliver forældremyndighed automatisk registreret for alle nyfødte. For nogle ældre børn har CPR ingen registrering af forældremyndighed. Er man i tvivl, så ring til Borgerservice, som vil være behjælpelig med de oplysninger, der ligger i CPR.</p>

Digital post til forældrene fra offentlige myndigheder

Baggrund	FAQ
<p>Efter lovændringen af ligestillingsloven, er det bestemt i <u>§ 4 A, stk. 1</u>, at digital post med meddelelse om et barns forhold, der er tiltænkt begge forældremyndighedsindehavere, såsom meddelelser om barnet fra skole eller børneinstitutioner, skal sendes til begge forældremyndighedsindehavere, uanset om de er samboende eller ej.</p> <p>Omfattet af dette er kun meddelelser der sendes med Digital Post. Meddelelser, der sendes med SMS mv., er ikke omfattet af</p>	<p>Forældrene har fælles forældremyndighed, og bor ikke sammen. Skal institutioner/skoler informere begge forældre fx aktiviteter på skolen eller opskrivning til dagtilbud, hvis det sendes med digital post?</p> <p>Ja meddelelser som disse skal som udgangspunkt sendes til begge forældremyndighedsindehavere.</p>

<p>loven. Ved SMS mv. vil forældrene fx selv kunne vælge, hvilket tlf. nr., der skal sendes til.</p> <p>Meddelelser fra offentlige myndigheder der vedrører et barn, men som kun er rettet mod den ene forældremyndighedsindehaver, og som ikke er tiltænkt begge forældremyndighedsindehavere, samt meddelelser der sendes direkte til barnet, er ligeledes ikke omfattet af kravet om meddelelse til begge indehavere. Det vil f.eks. være tilfældet, hvor meddelelsen indeholder oplysninger om flere børn, herunder børn, som parterne ikke har fælles forældremyndighed over, eller som indeholder oplysninger om den ene forældremyndighedsindehavers private forhold, eller børn over 15 år, der modtager egen digital post.</p> <p>Hvis du undlader at sende til begge forældre efter undtagelsesbestemmelserne, fx af hensyn til barnet, skal dette dokumenteres i journalen med begrundelse.</p>	<p>Forældrene har fælles forældremyndighed og bor sammen. Skal institutioner/skoler informere begge forældre fx aktiviteter på skolen eller opskrivning til dagtilbud, hvis det sendes med digital post?</p> <p>Ja meddelelser som disse skal som udgangspunkt sendes til begge forældremyndighedsindehavere, også selvom de bor sammen.</p>
--	---

”Tvunget” samarbejde/fælles beslutninger

Baggrund	FAQ
<p>Det grundlæggende princip i forældreansvarsloven om, at et barn har ret til to forældre, indebærer, at forældrene begge skal tage ansvar for barnet. Dels ved at drage omsorg for barnet og dels ved at samarbejde og deltage ligeværdigt i de væsentligste beslutninger om barnet.</p> <p>Væsentlige beslutninger Derfor fremgår det af <u>forældreansvarslovens § 3, stk. 1, 1. pkt.</u>, at begge forældre ved fælles forældremyndighed skal være enige om de væsentlige beslutninger i barnets liv. Disse er f.eks. flytning til udlandet, valg af skole samt skoleskift, valg af SFO, navnevalg, deltagelse i risikobetonede fritidsaktiviteter, religiøse valg og psykologisk behandling eller særlig lægelig behandling.</p> <p>Overordnede forhold Andre beslutninger kan bopælsforælderen træffe alene uden den anden forælders</p>	<p>Når forældrene bliver tilbudt en børnehave- eller dagplejeplads af kommunen, skal begge forældre så svare på brevet, eller er det kun bopælsforælderen?</p> <p>Ved fælles forældremyndighed er valg af daginstitution en af de beslutninger, som bopælsforælderen kan træffe alene uden den anden forælders accept og samtykke. Det er derfor tilstrækkeligt, at bopælsforælderen har accepteret tilbuddet om en institutionsplads.</p> <p>Hvis det er aftalt at barnet har delt bopæl, kræves det at forældrene er enige om daginstitution. En daginstitution må dog gå ud fra, at den forælder, der accepterer, indestår for at der er enighed mellem forældrene, medmindre institutionen er bekendt med uenigheden.</p> <p>Der skal som udgangspunkt ske meddelelse herom til begge</p>

samtykke jf. forældreansvarslovens § 3, stk. 1, 2. pkt. Det drejer sig om beslutninger om overordnede forhold i barnets daglige liv, som f.eks. flytning inden for Danmark (skal varsles senest 6 uger før flytning til samværsforælderen), ikke risikobetonede fritidsaktiviteter, valg af daginstitution, almindelig daglig opdragelse, henvisning til skolepsykolog og omsorg.

Efter lovændringen i 2019 er det nu muligt, at forældre med fælles forældremyndighed kan aftale, at deres barn har delt bopæl jf. forældreansvarslovens § 18 A. Hvis barnet har delt bopæl, er begge forældre bopælsforældre og skal således være enige om de beslutninger om overordnede forhold i barnets daglige liv, som bopælsforælderen normalt selv kan træffe jf. forældreansvarslovens § 3, stk. 1, 3. pkt. Dog kan skolen eller daginstitutionen fortsat regne med, at den forælder, der er registreret som bopælsforælder, indestår for enighed i forholdene.

Mindre beslutninger

Begge forældre kan desuden på egen hånd træffe mindre beslutninger af dagligdags karakter, uden at dette kræver hinandens accept som f.eks. den daglige omsorg for barnet vedr. tøj, mad og sengetider, når barnet opholder sig hos vedkommende.

forældremyndighedsindehavere, hvis det sendes med digital post, uanset om de bor sammen eller ej.

Skal der være enighed fra forældrenes side ved institutionsskift, og skal de derfor begge skrive under på udmeldelsen?

Der gælder de samme regler ved institutionsskift eller udmelding af daginstitution som ved valg af institution. Dette er en beslutning, som bopælsforælderen kan træffe på egen hånd, og den anden forælder behøver derfor ikke skrive under på udmeldelsesblanket.

Hvis det er aftalt at barnet har delt bopæl, kræves det at forældrene er enige om institutionsskift. En institution må dog gå ud fra, at den forælder, der underskriver udmeldelsesblanketten, indestår for at der er enighed mellem forældrene, medmindre institutionen er bekendt med uenigheden.

Der skal som udgangspunkt ske meddelelse herom til begge forældremyndighedsindehavere, hvis det sendes med digital post, uanset om de bor sammen eller ej.

Hvad med skolevalg og skoleskift?

Når der er fælles forældremyndighed, er valg af eller flytning af skole, som ikke er distriktsskole, en beslutning som kræver enighed fra forældrene, og derfor kan bopælsforælderen ikke træffe beslutningen alene. Skolen kan dog lægge til grund, at der er enighed, medmindre de er blevet oplyst om andet dvs. hvis skolen er bekendt med uenigheden.

Hvis der ikke er fælles forældremyndighed, kan forældremyndighedsindehaveren selv træffe beslutning om skolevalg, skoleskift osv.

Hvis der er fælles forældremyndighed, skal digital post om skoleskift eller skolevalg som udgangspunkt sendes til begge forældremyndighedsindehavere, uanset om de bor sammen eller ej.

Hvad gør en skole, når en forældremyndighedsindehaver, som ikke har bopælsretten, er uenig med bopælsforælderen om valg af skole eller skoleskift? Må barnet indskrives alligevel?

Skolestart eller elever, der tilflytter fra anden kommune så langt væk, at skolegang er umulig

Udgangspunktet efter

forældreansvarslovens § 3, stk. 1 er, at forældre skal være enige om væsentlige beslutninger om et barn. Skolevalg er en væsentlig beslutning. Man bør derfor som det første være undersøgende på, om det kan være en mulighed at opnå samtykke. Skolen er – som uvildig part – ofte bedre til at opnå et samtykke end en konfliktramt forælder er.

Nogle få gange vil det ikke være muligt at opnå samtykke til skoleindskrivningen. Der kan i disse få tilfælde være en undtagelsesadgang, der giver mulighed for, at barnet indskrives i distriktsskolen. En sådan indmeldelse kan ske, både når der er tale om barnets første indskrivning i skole og i forbindelse med skoleskift, hvis konsekvensen ellers bliver, at undervisningspligten ikke opfyldes.

Forudsætningen for undtagelsen er, at barnet ikke går i skole, dvs. at undervisningspligten ikke er eller vil blive opfyldt.

Elever, der allerede går i skole i kommunen fx en nabokommune, hvor undervisningspligten opfyldes

Når skolen kender til forældrenes uenighed om indskrivning, kan skolen ikke optage barnet med henvisning til kommunens undervisningsforpligtelse. Det skyldes, at eleven allerede går i skole og derfor opfylder undervisningspligten.

I stedet skal forældremyndighedsindehaverne henvises til, at skolen kun kan ind- og udskrive elever, hvis forældremyndighedsindehaverne er enige herom.

Enige eller uenige om skolevalg?

Når en skole er bekendt med, at forældremyndighedsindehaverne bor hver for sig, og når det ikke er tilkendegivet overfor skolen, at der er uenighed om skolevalg eller skoleskift, kan skolen gå ud fra, at den pågældende forælder også handler på den anden forælders vegne. Dette kan udledes af folkeskolelovens § 54. Kun hvis den anden forælder udtrykkeligt har tilkendegivet sin uenighed om skolevalg eller skoleskift, bør skolen inddrage denne forælder. Det følger heraf, at skolen ikke er forpligtet til at indhente begge forældres underskrift ved barnets indskrivning i skole og ved skoleskift.

Når der er fælles forældremyndighed, og forældrene bor sammen, må man normalt gå ud fra, at de er enige om skolevalg. Hvis den ene forælder beder om, at barnet optages i en skole, som ikke er distriktsskolen, behøver skolen derfor ikke høre den anden forælder. Medmindre skolen er blevet bekendt med, at forældrene er uenige, f.eks. fordi den anden forælder har henvendt sig til skolen og sagt det. Så skal skolen kontakte den anden forælder for at høre dennes mening og få samtykke til indskrivning, lige som hvis de ikke boede sammen.

Vedr. flytning. Hvis institutionen får besked fra bopælsforælderen om, at barnet skal flytte, skal institutionen så informere den anden forælder om dette?

Institutionen skal ikke forholde sig til barnets og bopælsforælders flytning, og dermed heller ikke informere den anden forælder om, at bopælsforælderen har flytteplaner. Institutionen skal blot tage imod en udmeldelse af barnet fra bopælsforælderen.

Hvis der sendes digital post i forbindelse med udmeldelsen, skal dette sendes til begge forældre.

Konflikter i samarbejdet

Baggrund	FAQ
<p>Hensigten med samarbejdsprincippet var at fremme muligheden for, at forældre løste deres konflikter gennem dialog og samarbejde. Idéen med at "tvinge" forældrene til at samarbejde kan virke hensigtsmæssig i teorien, og mange forældre er heldigvis også i stand til at håndtere dette.</p> <p>Der kan dog i nogle tilfælde være store udfordringer forbundet med, at forældrene skal være enige om de væsentlige beslutninger, for i nogle tilfælde har forældrene så mange interne konflikter, at de hverken kan eller vil komme til enighed. Dette kan også give nogle udfordringer for daginstitutionerne, som kan komme til udtryk ved, at forældrene klager og brokker sig til institutionen over valg, som den anden forælder foretager såsom hvilken slags mad barnet skal have med i madkassen, om barnet skal have juice eller mælk at drikke til maden, om barnet er klædt på efter årstiden, om det skal sove til middag i institutionen osv.</p> <p>Pædagogerne kan til tider få modstridende informationer vedrørende barnets dagligdag fra forældrene, når barnet opholder sig skiftevis hos begge forældre, og de kan også møde forskellige holdninger til institutionens arbejde. Derudover står pædagogerne i disse situationer ofte i midten mellem de to stridende forældre – især hvis forældrene har en aftale om, at al afhentning og aflevering af børnene foregår i institutionen for at undgå konflikter. Så risikerer det at blive pædagogerne, der modtager alle frustrationerne, som de to forældre har over hinanden. Nogle gange vil forældre, som er i en igangværende sag om forældremyndighed, hver især forsøge at vinde pædagogernes sympati og få dem over på deres side – gerne ved at nedgøre den anden forælder.</p> <p>Der er ikke noget lovgivningsmæssigt, pædagogerne kan gøre i sådanne situationer. Der er alene mulighed for at bruge sin pædagogiske sans, sunde fornuft og dømmekraft. Her er det vigtigt som pædagog at være professionel og huske på, at man skal</p>	<p><i>En mor henvender sig til en børnehave for at få en skriftlig udtalelse fra pædagogerne om deres opfattelse af barnets trivsel de dage, hvor det er på samvær hos faderen. Hvad skal pædagogerne gøre her?</i></p> <p>Institutionen skal som udgangspunkt kun lave en skriftlig udtalelse eller redegørelse om børnene, hvis de får en anmodning herom fra Familieretshuset, retten eller en børnesagkyndig herfra. Der skal ikke laves redegørelser eller udtalelser på forældrenes foranledning.</p> <p><i>Institutionen har fået at vide, at der i forældrenes samværsresolution står, at far har samvær fra fredag kl. 15 til mandag morgen kl. 8. Hvad gør pædagogerne, hvis far pludselig en fredag står i børnehaven kl. 14 for at hente sit barn?</i></p> <p>Det afgørende i denne situation er, at der foreligger en konkret samværsresolution. Da denne resolution fastslår, at faderen har ret til samvær fra kl. 15, er det først fra dette tidspunkt, han kan hente barnet. Det gælder både for forældre med og uden del i forældremyndigheden. Så pædagogerne må forklare faderen, at de først kan udlevere barnet til ham kl. 15. Hvis faderen er utilfreds med dette, må han forsøge at få ændret resolutionen i Familieretshuset, så der står at samvær starter kl. 14 eller "efter aftale". Det vil være hensigtsmæssigt, at institutionen ser en kopi af samværsresolutionen, så der er et konkret bevis for, at faderen først har samvær med barnet fra kl. 15.</p> <p><i>En mor beder institutionen tjekke op på, om far husker børnenes sikkerhedsseler, fordi hun ved, at han ofte glemmer det. Kan hun forvente, at pædagogerne gør det?</i></p> <p>Nej. Når barnet er blevet afhentet af en person med ret hertil, er det ikke længere institutionens ansvar at varetage omsorgen for barnet. Ansvar for sikkerhedsseler og lign. er dermed den pågældendes ansvar.</p>

<p>forholde sig helt upartisk i disse sager og holde sig ude af forældrenes interne konflikter, ikke tage del i forældrenes krig, og ikke lytte til deres bagtale af hinanden. Det er varetagelsen af barnets omsorg og barnets tarv, der er i højsædet, og udelukkende dette punkt skal pædagogerne fokusere på.</p>	<p>Kan en forælder med del i forældremyndigheden bede en daginstitution eller en skole om at "aflægge rapport" til denne om barnets fremmøde i forhold til de dage, hvor den anden forælder har barnet?</p> <p>Forælderen har ret til at få oplysninger om barnets fremmøde i en konkret periode, hvis vedkommende anmoder om det. Men institutionen har ikke pligt til løbende at give denne orientering. Den pågældende forælder må dermed anmode institutionen om en mundtlig eller skriftlig oplysning om barnets fremmøde eller en udskrift af protokollen, hvis en sådan forefindes på skolen, hver gang vedkommende ønsker denne orientering.</p> <p>En far uden forældremyndighed har kun samvær med barnet i weekenden, men vil gerne sidde ved siden af barnet i vuggestuen til eftermiddagsfrugt og herefter gå igen. Må han det?</p> <p>Som det klare udgangspunkt må han ikke dette, hvis han kommer jævnligt eller i længere tid. Det vil være en omgåelse af samværsordningen. Vuggestuen har heller ikke til opgave at lægge lokaler til en samværsordning, hverken en formel eller en selvbestaltet ordning.</p> <p>Hvis der er tale om et enkelt besøg for at få indtryk af barnets hverdag i vuggestuen, er det i orden, hvis moderen er indforstået med besøget. Derudover må det være op til vuggestuen at vurdere, om det vil være forvirrende for barnet, at far kommer og går igen, og om det vil være forstyrrende for de andre børn eller medarbejderne i vuggestuen.</p>
---	---

Bonusforældre

Baggrund	FAQ
<p>I mange af skilsmissefamilierne kommer der hen ad vejen også nye ægtefæller eller samlevende til hos enten den ene eller begge af forældrene. Dette kan også give udfordringer for både skoler og daginstitutioner – især hvis de to forældre stadig har interne konflikter. Igen bliver det daginstitutionen, som muligvis</p>	<p>Hvilke rettigheder har bonusforældre? Hvad må der oplyses til dem?</p> <p>Bonusforældre har ingen rettigheder over barnet, og som udgangspunkt må der derfor heller ikke oplyses noget til dem om barnets forhold. Men der er dog mulighed for, at en indehaver af</p>

må lægge øre til forældrenes problemer. Og endnu engang må det understreges, at det eneste pædagogerne kan gøre, er at være professionelle, rationelle og upartisk og udelukkende varetage barnets tav og omsorgen for barnet.

forældremyndigheden kan give sit samtykke til, at vedkommendes samlever/ægtefælle kan modtage oplysninger på dennes vegne. Dette vil især være praktisk, hvor en bonusforælder bor sammen med barnet og tager aktivt del i barnets liv og hverdag.

Må daginstitutionen udlevere barnet til en bonusforælder, hvis den anden forælder ikke er enig heri?

De dage, hvor barnet opholder sig hos den ene forælder, er denne forælder ansvarlig for barnets ve og vel. Hvis denne på behørig vis har oplyst institutionen om, at en anden person kommer og henter barnet i institutionen, f.eks. pågældendes samlever eller ægtefælle, kan daginstitutionen ikke nægte at udlevere barnet til denne.

Tilknytning af andre end forældremyndighedsindehavere til Aula

- Opholdssteder
- Plejeforældre

Opholdssteder og plejeforældre kan - hvis de fremviser dokumentation, fx en plejeforældrekontrakt - få adgang til Aula. Adgangen skal være begrænset.

Tilkobling af andre:

- søskende, bedsteforældre, bonusforældre m.fl.

Hvis begge forældremyndighedsindehavere /ene-forældremyndighedsindehaver giver samtykke til det, kan andre få begrænset adgang til Aula.

Eksempel: I en skole ønsker en mor, som har fælles forældremyndighed, at hendes nye mand får sit eget login til skolens Aula. Kan hun det?

Formålet med Aula er bl.a., at skolen hurtigt og let kan give forældrene orientering om, hvad der foregår på skolen uden at skulle uddele sedler i klasserne. På Aula står der oplysninger om diverse arrangementer, møder, elevplaner osv.

I Aula har skolerne mulighed for at tilknytte op til 10 kontaktpersoner pr. barn af typen 'far', 'mor' og 'andet'.

	<p>Hvis moren har den fulde forældremyndighed, kan hun bestemme, at den nye mand/bonusforælderen skal tilknyttes Aula.</p> <p>Hvis den biologiske far har del i forældremyndigheden, således der er fælles forældremyndighed, skal han samtykke hertil.</p> <p>Vær opmærksom på, at der gælder andet, hvis mor ønsker, at bonusforælder skal være hendes partsrepræsentant.</p>
--	---

Orienteringsretten

Baggrund	FAQ
<p>Ved fælles forældremyndighed har begge forældre ret til alle oplysninger om barnet fra skole, kommune eller andre myndighed. Forældrene stilles helt lige på dette punkt.</p> <p>Hvis der ikke er tale om fælles forældremyndighed, har den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, stadig ret til at orientering om barnets forhold fra skole og daginstitution jf. <u>forældreansvarslovens § 23, stk. 1.</u> Vedkommende har desuden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skolen eller daginstitutionen. Dette kan f.eks. være oplysninger om barnets standpunkt, faglige udvikling, trivsel m.v. Forælderen har dog ikke krav på, at der udarbejdes nye dokumenter, f.eks. redegørelser om barnets trivsel eller lign. Vedkommende skal selv anmode om denne orientering, det er ikke noget der sker automatisk.</p> <p>Forælderen har ikke ret til at få fortrolige oplysninger om den anden forælder i forbindelse med orienteringen. Man må kun fortælle om barnet.</p> <p>Skoler og daginstitutioner kan også nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, hvis det vurderes at være til skade for barnet.</p> <p>Den anden forælder skal ikke give samtykke til eller på anden måde give accept til orienteringen.</p>	<p><i>Kan en far uden forældremyndighed kræve, at børnehaven løbende sender kopi af de dokumenter, de laver om et barn?</i></p> <p>Nej. Han kan spørge efter dokumenterne, og så skal børnehaven udlevere de dokumenter, der findes på det tidspunkt, hvor de besvarer henvendelsen.</p> <p><i>En forælder uden del i forældremyndigheden henvender sig til skolen, for at blive orienteret om barnet. Hvor meget har skolen pligt til at oplyse?</i></p> <p>Skolen skal orientere om barnets forhold. Det behøver ikke at være i mindste detalje, men blot sådan, at forælderen får et indtryk af, hvordan barnet klarer sig / trives i skolen</p> <p>Skolen vælger, om orienteringen gives mundtligt eller skriftligt og hvornår – indenfor rimelighedens grænser.</p> <p>Skolen har ikke pligt til at fortælle om, hvordan barnet klarer sig andre steder. De skal blot orientere om, hvordan det går i skolen, men de skal f.eks. ikke bringe videre, at barnet har været indlagt på et sygehus. Hvis forælderen ønsker at vide noget om barnets forhold i forhold til en indlæggelse, kan forælderen spørge sygehuset i stedet.</p>

<p>Orienteringsretten omfatter dog ikke ret til at få orientering om eller adgang til at deltage i generelle sociale aktiviteter i barnets skole eller institution. En orientering om og deltagelse i aktiviteterne kan alene ske efter aftale med den forælder, der har forældremyndigheden over barnet, og som vil være nærmest til at orientere den anden forælder om eventuelle arrangementer.</p>	<p>Ovenstående vil også gælde, hvis det var en daginstitution.</p>
--	--

Jurateamet v/Lise Bruun, jurist & Sofie B. Lemming, stud.jur.